

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף עז

למדנו במשנה: כשהכותל שבין שתי החצרות רחב ד' טפחים, יכולים בני החצרות לעלות לראש הכותל ולאכול שם פירות. ומדוייק מהמשנה שאסור להם להעלות פירות מהחצר לכותל. טעם הדבר מכיון שהכותל שהוא רחב ד' וגובה עשרה נחשב לרשות היחיד בפני עצמו.

ונחלקו הדעות כאשר אין הכותל רחב ד' טפחים: רב סובר שאסור להיזיז על ראשו אפילו כמלוא נימה, מכיון ששתי הרשויות שולטות בו. ורבי יוחנן סובר שמותר אפילו להעלות מהחצרות ולאכול על גביו, כיון שהוא מקום פטור. (ורב סובר שרבנן החמירו בזה).

מקום שאין בו ד' על ד': מקום שהוא גבוה ג' (ומעלה) ואינו רחב ד' העומד בין רה"י לרה"ר - נחשב למקום פטור ומותר לבני שתי הרשויות לכתף עליו (=לסדר) את משאם שעל גבם. אך הציבו רבנן תנאי: שלא יחליפו את משאם זה עם זה. (מדאורייתא אין בזה איסור מכיון שאין כאן עקירה והנחה מרשות היחיד לרה"ר, אלא דרך המקום פטור).

כותל.. צידו אחד גבוה: שתי חצרות העומדות זו למעלה מזו, כך שהכותל המפריד ביניהם גבוה לתחתונה עשרה טפחים אבל לעליונה פחות מעשרה – נותנים לעליונה להשתמש בכותל ולא לתחתונה. כיון שיש כלל: לזה ב'נחת' (בנחות) ולזה ב'קשה' (בקושי) נותנים אותו לזה שתשמישו ב'נחת'.

חריץ שבין שתי חצרות: שתי חצרות זו למעלה מזו וחריץ מפריד ביניהם. כך שלעליונה החריץ עמוק עשרה ולתחתונה פחות מעשרה. – נותנים אותו לתחתונה שנוח לה להשתמש בו יותר. וישנו חידוש בשני הדינים: בכותל יותר נוח להשתמש משא"כ בחריץ שצריך להתכופף אליו, והוא אמינא שאין בזה עדיפות של נוחות. ומאידיך בחריץ הדברים נשמרים ואילו בכותל יש לחשוש שהם יפלו, והוא אמינא שאין בזה עדיפות של נוחות.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

בא למעטו: כותל גבוה עשרה העומד בין שתי חצרות, ובא אחד מהחצרות ומיעט את גובה הכותל מעשרה טפחים - הרי הוא משתמש בו ואוסר על החצר השניה, מכיון שעכשיו הכותל נוח לו יותר מאשר לחברו. ויש בזה שני מצבים:

אם בנה איצטבא בקרקע סמוך לכותל - צריך דווקא שתהיה רחבה ד' טפחים ואז היא כמו פתח לכותל, ויכול להשתמש בכל הכותל. אבל אם אין בה רוחב ד' אינה נחשבת לכלום.

ואם עקר אבן מראש הכותל ומיעט את גובהו - אם רוחב האבן ד' טפחים, נחשב המקום הנמוך שבכותל כפתח לכותל ויכול להשתמש בכל הכותל כנ"ל. אבל אינה רחבה ד' אמנם אין כאן פתח להתיר את כל הכותל, אבל יכול להשתמש במקום שעמדה בו האבן שהוא נמוך מעשרה.

כפה ספל: יכול להפוך ספל (רחב ד') על פיו סמוך לכותל ולמעט את גובהו מעשרה. ובתנאי שחיברו לקרקע כי דבר המיטלטל אינו ממעט. ובתנאי שחיברו כ"כ חזק שיצטרכו להביא מעדר בשביל להזיז אותו, שאל"כ עדיין מותר לטלטלו בשבת וכמו בפגה שהטמינה בתבן (המוקצה) וכן בלפת וצנון שהטמינם. וכדלהלן.

הטומן לפת וצנון תחת הגפן: אם מקצת העלים שלהם מגולים מחוץ לאדמה - אין בזה חשש משום: א. כלאיים - כלאי הכרם' עם הגפן. ב. מעשר - לעשר את התוספת שצמחה, מכיון שהלפת לא השרישה שורשים בקרקע. ג. שביעית - בשנת השמיטה. ד. וניטלין בשבת - שאין זה דומה לחופר. וגם אין בזה משום 'מוקצה' אפילו שהעפר הוא מוקצה ואסור בטלטול, מכיון שאינו מטלטל את העפר 'בידיים' אלא ע"י העלים והוי טלטול מן הצד. (וזהו גם הטעם שבפגה וחררה שמגולות במקצת אין 'מוקצה' בנטילתן).

סולם המצרי: סולם שאין לו ארבע שליבות, ואינו ממעט את גובה הכותל לפי שהוא קטן ונוח ליטלו משם. **סולם הצורי:** סולם גדול, וממעט את גובה הכותל לפי שלא נוח ליטלו משם.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

רב אשי מבאר שסולם המצרי לא ממעט לפי שהוא דבר הניטל (= שמותר לטלטלו) בשבת, וכל דבר הניטל בשבת אינו ממעט, לפי שאנו חוששים שמא יטלו משם בשבת. אבל סולם צורי למרות שמותר לטלטלו בשבת אין חשש שמא יטלו משם בשבת, לפי שאין דרך ליטלו מחמת כובדו, והרי זה כאילו קבעו שם.

אמר אביי: כותל שבין שתי חצרות גבוה י' טפחים, והניח סולם רחב ד' טפחים בחצר זו וכן בחצר השניה, ובהם עולים ויורדים מזו לזו, אם אין הסולמות מכוונים זה כנגד זה אבל אינם רחוקים זה מול זה ג' טפחים הרי זה כאילו הם מכוונים אחד מול השני וזה נחשב כפתח בין החצרות, ואם רצו הם יכולים לערב יחד. אבל אם הסולמות מרוחקים זה מזה ג' טפחים, אין זה נחשב לפתח.

וכל זה רק כשהכותל שביניהם לא רחב ד' טפחים, אבל אם הוא רחב ד' טפחים גם אם הסולמות רחוקים זה מזה הרבה הרי זה נחשב לפתח ומעריבים יחד, לפי שנוח ללכת על הכותל, ויכול לעבור מסולם לסולם דרך הכותל.

אמר רב ביבי בר אביי: בנה איצטבא (= כמין מדף או שרפרף של עץ, ראה תמונה 0720) על גבי איצטבא סמוך לכותל כדי למעטו מ' טפחים, ויש אויר המפסיק בין זו לזו (= כגון שהיו לעליונה רגלים), אם יש באיצטבא התחתונה ד' טפחים אורך במשך הכותל הרי זה ממעט את גובהו, לפי שאין אנו צריכים כלל את העליונה.

וכן אם אין בתחתונה אורך ד' טפחים אבל יש בעליונה, ואין בין התחתונה לעליונה אויר ג' טפחים, הרי זה ממעט אף שאין בתחתונה אורך ד' טפחים, לפי שהתחתונה מצטרפת לעליונה מדין 'לבוד', וכאילו יש כאן איצטבא אחת שמתחילה מהקרקע והיא צרה מלמטה ורחבה מלמעלה. אבל אם יש ביניהם אויר ג' טפחים הרי הם נחשבים לשתי איצטבאות וכאילו האיצטבא העליונה תלויה באויר, ומיעוט באויר אינו ממעט.

ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: סולם ששליבותיו פורחות, כלומר שיש אויר ביניהם (= כמו הסולמות שלנו), אם יש בשליבה התחתונה אורך ד' טפחים ואין בינה

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לקרקע ג' טפחים, הרי הסולם ממעט את הכותל מי' טפחים. וכן אם אין בשליבה התחתונה אורך ד' טפחים אבל יש בעליונה, ואין בין השליבות ג' טפחים (וגם בין התחתונה לקרקע אין ג' טפחים), הרי הסולם ממעט (כמו באיצטבא לעיל).

